

ПРОМЕНИ В УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ПО ФИЗИКА И АСТРОНОМИЯ ЗА VII КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

~~Годишният брой часове за изучаване на предмета физика и астрономия в VII клас е 54 часа.~~

Годишният брой часове за изучаване на физика и астрономия в VII клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Търси, извлича, подбира, обобщава и осмисля информация от различни по формат текстове (непрекъснат – писмена реч, организирана в изречения, структурирани в абзаци; прекъснат – таблица, графика, диаграма, списък, изображение и др.; смесен – комбинация от прекъснат и непрекъснат текст), включително и дигитални, за изпълнение на определени задачи.

ОСНОВНИ ФОРМУЛИ ЗА ФИЗИЧНИ ВЕЛИЧИНИ И ЗАКОНОМЕРНОСТИ В УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ТЕМИ	ФОРМУЛИ ЗА ФИЗИЧНИ ВЕЛИЧИНИ И ЗАКОНОМЕРНОСТИ
1. Електричен ток	
1.1. Електричен ток и електрично напрежение	<ul style="list-style-type: none"> Електричен ток ($I = q/t$)
1.2. Електрически вериги	<ul style="list-style-type: none"> Съпротивление на проводник (консуматор) ($R = U/I$)
1.3. Електрична енергия	<ul style="list-style-type: none"> Закон на Джаул -Ленц за отделеното количество топлина ($Q = I^2Rt$) Мощност на тока ($P = UI$) Изразходвана електроенергия ($E = UIt$)
2. Светлина и звук	
2.3. Огледала и лещи	<ul style="list-style-type: none"> Оптична сила на събирателно леща ($P_0 = 1/f$)
2.5. Звук	<ul style="list-style-type: none"> Връзка между честота и период при механичните трептения ($\nu = 1/T$)

ПРОМЕНИ В УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ПО ФИЗИКА И АСТРОНОМИЯ ЗА VIII КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

ТЕМИ	КОМПЕТЕНТНОСТИ КАТО ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО	НОВИ ПОНЯТИЯ
1. Механика 1.1. Неравномерно движение	<ul style="list-style-type: none"> ~~Разчита графиката на закона за скоростта при равноускорително движение.~~ ↳ Разчита графиката на закона за скоростта при праволинейни равнопроменливи движения. 	<p>Основните формули са поставени в отделна таблица</p> <p>★ праволинейни равнопроменливи движения</p>
2. Топлинни явления 2.5. Топлинни машини	<ul style="list-style-type: none"> ~~Дава примери за топлинни машини.~~ ↳ Дава примери за топлинни машини и пресмята коефициент на полезно действие (КПД). ~~Пресмята КПД (коефициент на полезно действие) на топлинна машина (без идеална топлинна машина).~~ 	<p>Основните формули са поставени в отделна таблица</p>

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

~~Годишният брой часове за изучаване на предмета физика и астрономия в VIII клас е 54 часа.~~

↳ Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет физика и астрономия в VIII клас е определенният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

★ Разбира, използва, съпоставя, оценява и осмисля различни по формат текстове (непрекъснат – писмена реч, организирана в изречения, структурирани в абзаци; прекъснат – таблица, графика, диаграма, списък, изображение и др.; смесен – комбинация от прекъснат и непрекъснат текст), включително и дигитални, за изпълнение на определени задачи.

ОСНОВНИ ФОРМУЛИ ЗА ФИЗИЧНИ ВЕЛИЧИНИ И ЗАКОНОМЕРНОСТИ В УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ТЕМИ	ФОРМУЛИ ЗА ФИЗИЧНИ ВЕЛИЧИНИ И ЗАКОНОМЕРНОСТИ
1. Механика 1.1. Неравномерно движение	<ul style="list-style-type: none"> Моментна скорост $v = \frac{\Delta s}{\Delta t}$ Ускорение $a = \frac{\Delta v}{\Delta t}$ Закони за скоростта $v = v_0 \pm at$ и за пътя $s = v_0 t \pm \frac{1}{2} at^2$ при праволинейно равноускорително и равнозакъснително движение

ТЕМИ	ФОРМУЛИ ЗА ФИЗИЧНИ ВЕЛИЧИНИ И ЗАКОНОМЕРНОСТИ
1.2. Принципи на механиката	<ul style="list-style-type: none"> • Сила на тежестта $G = mg$ • Сила на триене $F = kN$ • Втори принцип на механиката $F = ma$
1.4. Принципи на механиката	<ul style="list-style-type: none"> • Работата на сила $A = Fs$ и $A = -Fs$ • Мощност на механизъм $P = \frac{A}{t}$ • Кинетична енергия $E_k = \frac{mv^2}{2}$ на тяло • Потенциална енергия $E_n = mgh$ на тяло
1.5. Механика на течности и газове	<ul style="list-style-type: none"> • Формула за хидростатичното налягане ρgh • Закон на Архимед $F_A = \rho Vg$
2. Топлинни явления 2.1. Топлинно движение	<ul style="list-style-type: none"> • Връзка между температурните скали на Целзий и на Келвин $T = t + 273,15$
2.2. Топлообмен. Преходи между състоянията на веществата	<ul style="list-style-type: none"> • Специфичен топлинен капацитет $J/(kg \cdot ^\circ C)$ $c = \frac{Q}{m\Delta t}$ • Специфична топлина на топене $\lambda = \frac{Q}{m}$ • Специфична топлина на изпарение $r = \frac{Q}{m}$
2.3. Първи принцип на термодинамиката	<ul style="list-style-type: none"> • Работа при изменение на обема на газ $A = p\Delta V$ и $A = -p\Delta V$ • Първи принцип на термодинамиката $\Delta U = Q + A$
2.4. Процеси с идеален газ	<ul style="list-style-type: none"> • Закони при: <ul style="list-style-type: none"> – изотермен процес $pV = const; p_1V_1 = p_2V_2$ – изохорен процес $\frac{p}{T} = const; \frac{p_1}{T_1} = \frac{p_2}{T_2}$ – изобарен процес $\frac{V}{T} = const; \frac{V_1}{T_1} = \frac{V_2}{T_2}$
2.5. Топлинни машини	<ul style="list-style-type: none"> • Коефициент на полезно действие - КПД $\eta = 1 - \frac{Q_2}{Q_1}$

ПРОМЕНИ В УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ПО ФИЗИКА И АСТРОНОМИЯ ЗА IX КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

ТЕМИ	КОМПЕТЕНТНОСТИ КАТО ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО	НОВИ ПОНЯТИЯ
1. Електричен ток	Няма промяна	<i>Основните формули са поставени в отделна таблица</i> ~~амплитуда~~
2. Механика 2.1. Трептения	<ul style="list-style-type: none"> ~~Описва хармоничното трептене като често срещано периодично движение.~~ ↳ Описва хармоничното трептене като често срещано периодично движение, породено от действието на въртящата сила. 	<i>Основните формули са поставени в отделна таблица</i>
2.2. Механични вълни	<ul style="list-style-type: none"> ~~Представя графично плоски и сферични вълни чрез вълнови фронтове и лъчи.~~ 	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

~~Годишният брой часове за изучаване на предмета физика и астрономия в IX клас е 36 часа.~~

↳ Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет физика и астрономия в IX клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

★ Разбира, използва, съпоставя, оценява и осмисля различни по формат текстове (непрекъснат – писмена реч, организирана в изречения, структурирани в абзаци; прекъснат – таблица, графика, диаграма, списък, изображение и др.; смесен – комбинация от прекъснат и непрекъснат текст), включително и дигитални, за изпълнение на определени задачи.

ОСНОВНИ ФОРМУЛИ ЗА ФИЗИЧНИ ВЕЛИЧИНИ И ЗАКОНОМЕРНОСТИ В УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ТЕМИ	ФОРМУЛИ ЗА ФИЗИЧНИ ВЕЛИЧИНИ И ЗАКОНОМЕРНОСТИ
1. Електричен ток 1.1. Трептения	<ul style="list-style-type: none"> • Закон на Ом за част от веригата ($I = \frac{U}{R}$) • Специфично съпротивление ($\rho = \frac{RS}{\ell}$) • Еквивалентно съпротивление при последователно свързване на консуматори ($R = R_1 + R_2 + \dots$) • Еквивалентно съпротивление при успоредно свързване на консуматори ($\frac{1}{R} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \dots$)
1.2. Електрична енергия	<ul style="list-style-type: none"> • Работа на електричния ток ($A = qU = UIt$) • Електродвижещо напрежение ($\varepsilon = \frac{A_{\text{стр}}}{q}$) • Закон на Ом за цялата верига ($I = \frac{\varepsilon}{R+r}$)
2. Механично движение 2.1. Трептения	<ul style="list-style-type: none"> • Връщаща сила $F = kx$ • Период на пружинно махало и на математично махало ($T = 2\pi\sqrt{\frac{m}{k}}$; $T = 2\pi\sqrt{\frac{\ell}{g}}$) • Потенциална енергия при хармонично трептене ($W = \frac{1}{2}kx^2$)
2.2. Механични вълни	<ul style="list-style-type: none"> • Връзката между скорост, честота и дължина на вълната ($u = \lambda\nu$)
2.3. Звук	<ul style="list-style-type: none"> • Интензитет на звука ($I = \frac{E}{St}$)

ПРОМЕНИ В УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ПО ФИЗИКА И АСТРОНОМИЯ ЗА X КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

ТЕМИ	КОМПЕТЕНТНОСТИ КАТО ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО	НОВИ ПОНЯТИЯ
1. Електромагнитни явления 1.1. Електрично поле	<ul style="list-style-type: none"> ~~• Определя кондензаторите като устройства за временно съхраняване на електрични заряди и електрична енергия и дава примери за приложението им.~~ ↳ Определя кондензаторите като устройства за временно съхраняване на електрични заряди и електрична енергия, пресмята капацитет на кондензатор и дава примери за приложението им. 	<i>Основните формули са поставени в отделна таблица</i>
1.2. Магнитно поле	<ul style="list-style-type: none"> ~~• Разпознава на схема и определя посоката на индукционните линии на прав магнит.~~ ↳ Разпознава на схема и определя посоката на индукционните линии на полето на прав магнит. ~~• Обяснява качествено феромагнетизма с образуването на магнитни домени (без да се разглежда хистерезисната крива).~~ 	~~магнитни домени~~
1.3. Движение на заредени частици в електрично и в магнитно поле	Няма промяна	
1.4. Електромагнитна индукция. Променлив ток	<ul style="list-style-type: none"> ~~• Провежда и анализира качествено опити, с които се демонстрира електромагнитна индукция.~~ ↳ Описва и провежда различни групи опити за получаване на индуциран ток. 	
1.5. Електромагнитни вълни	Няма промяна	
2. Светлина	Няма промяна	<i>Основните формули са поставени в отделна таблица</i>

ТЕМИ	КОМПЕТЕНТНОСТИ КАТО ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО	НОВИ ПОНЯТИЯ
3. От атома до Космоса 3.1. Атоми и атомни преходи	<ul style="list-style-type: none"> ~~Обяснява линейния спектър на водородния атом с атомните преходи (без формули за спектралните серии).~~ ↳ Обяснява линейния спектър на водородния атом и останалите химични елементи с атомните преходи. 	Основните формули са поставени в отделна таблица
3.2. Атомно ядро	<ul style="list-style-type: none"> ~~Описва биологичното действие на йонизиращите лъчения.~~ ↳ Описва биологичното действие на йонизиращите лъчения и разграничава величините за измерването им: погълната доза, измервана в (Gy), и еквивалентна доза, измервана в (Sv). 	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

~~Годишният брой часове за изучаване на предмета физика и астрономия в X клас е 72 часа.~~

↳ Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет физика и астрономия в X клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

★ Разбира, използва, съпоставя, оценява и осмисля различни по формат текстове (непрекъснат – писмена реч, организирана в изречения, структурирани в абзаци; прекъснат – таблица, графика, диаграма, списък, изображение и др.; смесен – комбинация от прекъснат и непрекъснат текст), включително и дигитални, за изпълнение на определени задачи.

ОСНОВНИ ФОРМУЛИ ЗА ФИЗИЧНИ ВЕЛИЧИНИ И ЗАКОНОМЕРНОСТИ В УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

ТЕМИ	ФОРМУЛИ ЗА ФИЗИЧНИ ВЕЛИЧИНИ И ЗАКОНОМЕРНОСТИ
1. Електромагнитни явления 1.1. Електрично поле	<ul style="list-style-type: none"> Закон на Кулон ($F = k \frac{q_1 q_2}{r^2}$) Интензитет на електростатичното поле ($E = \frac{F}{q_0}$) Потенциал на електростатичното поле ($\varphi = \frac{W}{q_0}$) Интензитет на електрично поле на точков заряд ($E = k \frac{q}{r^2}$) Напрежение ($U = \varphi_2 - \varphi_1$) Връзката между интензитет и напрежение в еднородно електрично поле ($E = \frac{U}{d}$) Капацитет на кондензатор ($C = \frac{q}{U}$)

ТЕМИ	ФОРМУЛИ ЗА ФИЗИЧНИ ВЕЛИЧИНИ И ЗАКОНОМЕРНОСТИ
1.2. Магнитно поле	<ul style="list-style-type: none"> • Максималната магнитна сила, действаща на движеща се заредена частица в еднородно магнитно поле ($F_{\max} = qvB$) • Максималната магнитна сила, действаща на праволинеен проводник с ток в еднородно магнитно поле $F_{\max} = I\ell B$
1.4. Електромагнитна индукция. Променлив ток	<ul style="list-style-type: none"> • Ефективни стойности на променлив ток и променливо напрежение ($I = \frac{I_{\max}}{\sqrt{2}}$; $U = \frac{U_{\max}}{\sqrt{2}}$) • Връзка между брой на навивките и напреженията, както и брой на навивките и големините на тока при повишаващ и понижаващ трансформатор $\frac{U_1}{U_2} = \frac{N_1}{N_2}$ и $\frac{I_2}{I_1} = \frac{N_1}{N_2}$
1.5. Електромагнитни вълни	<ul style="list-style-type: none"> • Връзка между честота (период) и дължина на електромагнитната вълна ($c = \lambda\nu = \frac{\lambda}{T}$)
2. Светлина 2.1. Разпространение на светлината	<ul style="list-style-type: none"> • Показател на пречупване на средата ($n = \frac{c}{u}$) • Закон за отражение ($\alpha_1 = \alpha'_1$) и закон за пречупване на светлината ($n_1 \sin \alpha_1 = n_2 \sin \alpha_2$)
2.2. Вълнови свойства на светлината	<ul style="list-style-type: none"> • Условия за интерференчен максимум ($\Delta r = m\lambda$) и минимум ($\Delta r = \left(m + \frac{1}{2}\right)\lambda$)
2.3. Квантови свойства на светлината	<ul style="list-style-type: none"> • Законите на Стефан ($P = \sigma ST^4$) и закон на Вин ($\lambda_{\max} T = const$) за излъчване на абсолютно черно тяло • Енергия на кванти (фотони) ($E = h\nu$) • Уравнението на Айнщайн за фотоефекта ($h\nu = A_e + E_{k, \max}$)
3. От атома до Космоса 3.1. Атоми и атомни преходи	<ul style="list-style-type: none"> • Вълна на Дьо Бройл ($\lambda = \frac{h}{mv}$)
3.2. Атомно ядро	<ul style="list-style-type: none"> • Енергия на връзката и с масов дефект ($\Delta E = \Delta mc^2$)
3.5. Звезди, галактики, Вселена	<ul style="list-style-type: none"> • Светимост на звезда ($L = 4\pi R^2 \sigma T^4$) • Закон на Хъбъл ($v = Hr$)